

Токарєва Катерина Олегівна
кандидат юридичних наук, доцентка,
завідувачка кафедри права
ЗВО «Міжнародний науково-технічний
університет імені академіка Юрія Бугая»,

Карпова Наталія Юріївна
кандидат юридичних наук,
доцентка кафедри права
ЗВО «Міжнародний науково-технічний
університет імені академіка Юрія Бугая»

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ЗАХИСТУ ФІНАНСОВИХ ІНТЕРЕСІВ УКРАЇНИ ТА ЄС

Наукова робота присвячена дослідженню виконання зобов'язань, які виникли в Україні внаслідок ратифікації 20.08.2024 р. Верховною Радою України (далі - ВРУ) Угоди між Україною та ЄС про участь України в Програмі Союзу щодо боротьби із шахрайством (EUAF). Головною метою відповідної Програми є міжнародне співробітництво між Україною та Європейським Союзом, спрямоване на вдосконалення системи захисту фінансових інтересів України та ЄС. Авторами проаналізовано чинне національне фінансове законодавство, Регламент (ЄС) 2021/785 Європейського Парламенту та Ради, на основі проведеного аналізу зроблено низку висновків

Ключові слова: Регламент (ЄС) 2021/785, захист фінансових інтересів України та ЄС, міжнародне співробітництво.

В 2021 році Європейський Парламент та Рада Європейського Союзу прийняли Регламент (ЄС) 2021/785 і встановили ним Програму Союзу з боротьби з шахрайством (далі Програма) на період 2021-2027 р.р. [1]. Цілями Програми у фінансовій сфері було призначено: захист фінансових інтересів ЄС, [1]Регламенту (ЄС) 2021/785 дозволяє [1] [2]20.08.2024 р. Верховна Рада України (далі ВРУ) ратифікувала Угоду між Україною та ЄС про участь України в Програмі Союзу щодо боротьби із шахрайством (EUAF) [3], підписану Міністром фінансів України Сергієм Марченком та Єврокомісаром із питань бюджету та адміністрування Йоханнесом Ханом 20.03.2024 р., чим зобов'язала Україну виконати необхідні для її участі у Програмі дії.

Слід відмітити активну та багатогранну підтримку ЄС української євроінтеграції. Так, одним із проявів такої підтримки є зупинка дії фінансових зобов'язань України щодо її участі у всіх програмах ЄС з 01.01.2021 р. та анулювання в повному обсязі встановлені суми дебіторської заборгованості, шляхом обміну листами між Україною та ЄС відповідно до Регламенту

2018/1046 [3]. Такі положення передбачені Протоколом про зупинення Україною сплати фінансового внеску у зв'язку з винятковими обставинами спричиненими неспровокованою військовою агресією проти України, який є частиною Угоди між Україною та ЄС про участь України в Програмі Союзу щодо боротьби із шахрайством (EUAFF) [3].

[1][1]Тому Україна повинна виконати усі свої зобов'язання по своїй участі в Програмі Союзу щодо боротьби із шахрайством, крім фінансових. Насамперед, це питання координації боротьби із шахрайством з коштами ЄС для організації взаємодії України з OLAF. Оскільки ВРУ ратифікувала угоду недавно, то Україна тільки почала виконувати свої зобов'язання, однак деякі важливі кроки вже зроблено.

06.09.2024 р. Кабінет Міністрів України (далі - КМУ) прийняв Постанову «Про внесення змін до Постанов КМУ від 3 лютого 2016 р. № 43 і від 25 жовтня 2017 р. № 1110» [4], яка уповноважила Держаудитслужбу на здійснення функцій Служби координації боротьби із шахрайством, також на забезпечення міжвідомчої взаємодії з метою боротьби із шахрайством з коштами ЄС, корупцією та іншими порушеннями, що впливають на фінансові інтереси України та ЄС, розробки пропозицій нормативно-правових актів з тією ж метою, проведення навчальних заходів для органів державної влади, залучених до запобігання шахрайству з коштами ЄС. Керівник структурного підрозділу Держаудитслужби, який забезпечує виконання функцій Служби координації боротьби із шахрайством, отримав статус секретаря Міжвідомчої координаційної ради з питань протидії порушенням, які впливають на фінансові інтереси України та ЄС [5]. Держаудитслужба у справі боротьби із шахрайством з коштами ЄС має спеціальний статус суб'єкта взаємодії поряд із Секретаріатом КМУ, БЕБ, Держфінмоніторингом, ДПС, Держмитслужбою, Казначейством, Мінекономіки, НАДС, НАБУ, СБУ, Національною поліцією, Офісом Генерального прокурора [4] та іншими органами державної влади чи місцевого самоврядування, уповноваженими на координацію функцій у рамках міжнародних угод або на здійснення функцій з управління та/або контролю за використанням коштів, що надаються Україні із загального бюджету ЄС чи бюджетів, якими управляє ЄС [4].

Служба координації боротьби із шахрайством здійснює із іншими суб'єктами взаємодії обмін інформацією щодо підозри або реальних випадків шахрайства з коштами ЄС, корупції, інших порушень, що впливають на фінансові інтереси ЄС [4], відомостями щодо повідомлень про невідповідність, під якою розуміють інформацію про ознаки такого неправомірного використання в Україні ресурсів ЄС, яке може зашкодити фінансовим інтересам ЄС, запитує та отримує інформацію з питань невідповідності, розглядає

повідомлення про невідповідність, надсилає у разі потреби повідомлення про невідповідність до OLAF, подає проект щорічного звіту про стан опрацювання отриманих Службою координації боротьби із шахрайством та переданих до OLAF повідомлень про невідповідність за попередній рік із пропозиціями щодо протидії впливаючим на фінансові інтереси ЄС порушенням, на розгляд Міжвідомчої координаційної ради з питань протидії порушенням, які впливають на фінансові інтереси України та ЄС, розміщує готовий щорічний звіт на офіційному веб-сайті Держаудитслужби, та виконує інші функції. Крім того, Служба координації боротьби із шахрайством координує взаємодію органів державної влади з OLAF шляхом супроводу адміністративних розслідувань OLAF в Україні.

У разі організації проведення OLAF адміністративного розслідування, яке полягає у перевірках на місці та інспектуванні, Служба координації боротьби із шахрайством організовує залучення суб'єкта взаємодії до участі, сприяння та співпраці у проведенні OLAF адміністративного розслідування, здійснює обмін з OLAF інформацією про проведені ним заходи адміністративного розслідування, у разі потреби забезпечення безпеки працівників OLAF звертається до Національної поліції.

Суб'єкт взаємодії повинен забезпечити OLAF місцем для роботи, умовами для зберігання документів, можливістю користування службовим зв'язком, комп'ютерною технікою, доступом до документів, електронних баз, систем, програмних комплексів, що використовуються у фінансово-господарській діяльності, для проведення адміністративного розслідування.

З вище викладеного випливає, що останніми кроками України для вдосконалення системи захисту фінансових інтересів України та ЄС є створення Служби координації боротьби із шахрайством у вигляді спеціального структурного підрозділу Держаудитслужби, ключовою функцією якого є взаємодія з OLAF, оскільки метою України при участі в даній програмі є поступова інтеграція українських фінансових органів в європейську систему захисту фінансових інтересів ЄС, для чого необхідні контакти між OLAF і українськими фінансовими органами.

ЛІТЕРАТУРА

1. Regulation (EU) 2021/785 of the European Parliament and of the Council. Retrieved from: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2021/785/oj>.
2. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_all#Text.

3. Угода між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, з іншої сторони, про участь України в програмі Союзу щодо боротьби із шахрайством. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011-24#n15.

4. Про внесення змін до Постанов Кабінету Міністрів України від 3 лютого 2016 р. № 43 і від 25 жовтня 2017 р. № 1110: Постанова Кабінету Міністрів України від 06.09.2024 р. № 1031. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1031-2024-п#Text>.

5. Положення про Міжвідомчу координаційну раду з питань протидії порушенням, які впливають на фінансові інтереси України та ЄС, затверджено постановою КМУ від 25.10. 2017 р. № 1110. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1110-2017-%D0%BF#Text>.